

Zmienko M. O.
assistant lecturer NTUU «KPI»
Pidlubna S. V.
student FMM NTUU «KPI»

MANAGEMENT OF ENTERPRISE FINANCIAL RISKS

In the article it is reflected necessity of realization of management of enterprise financial risks, their description and classification. Principle and management algorithm is marked, and also certain measures for perfection of policy of management financial risks on an enterprise and internal mechanism of neutralization of financial risks are offered for warning of negative process events.

Keywords: financial risk, management, policy, classification, principles, measures, system of internal mechanisms of neutralization of financial risks, financial risks.

Круш П.В.
к.е.н., професор НТУУ «КПІ»
Мезенцева О.О.
асистент НТУУ «КПІ»

ДІАГНОСТИКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Розглянуто критерії та методи оцінки конкурентоспроможності підприємницького потенціалу в процесі проведення діагностичного аналізу. Визначена оцінна база конкурентоспроможності, фінансового стану підприємства, ефективності управління.

Ключові слова: діагностика, підприємницький потенціал, методи оцінки конкурентоспроможності підприємницького потенціалу.

Вступ. Діяльність підприємства в умовах конкурентної боротьби залежить від його конкурентоспроможності. Досягнення високого рівня конкурентоспроможності забезпечується створенням і реалізацією комплексу конкурентних переваг, які є результатом кращого задоволення потреб споживачів, що визначає виробничу орієнтацію підприємств.

Процес становлення ринкових відносин в Україні носить складний, неоднозначний і в більшості суперечливий характер. Сьогодні ключовим фактором завоювання і утримання позицій на ринку, забезпечення максимального обсягу продажу є конкурентоспроможність продукції. З огляду на це, зацікавленість підприємств в результатах своєї діяльності зумовлює необхідність підвищення конкурентоспроможності підприємницького потенціалу, що потребує вдосконалення роботи всіх служб та підрозділів господарюючого суб'єкту.

Дослідження сутності конкурентоспроможності підприємства, методів її визначення та шляхів підвищення знайшло відображення в роботах багатьох відомих зарубіжних і вітчизняних науковців. Проблемам дослідження потенціалу підприємства в різних його аспектах приділяли увагу такі вітчизняні вчені як О. Амоша, А. Воронкова, В. Геєць, В. Хомяков, О. Олексюк, А. Поддетрьогін, І. Репіна, В. Рапопорт, М. Баканов, М. Портер, які розглядали функціонування галузей, особливості застосування на практиці різних методик оцінки стану діяльності підприємства [1–3]. Проте, незважаючи на достатню кількість публікацій, залишається недостатньо вивченим питання діагностики конкурентоспроможності підприємницького потенціалу.

Постановка задачі. Метою статті є виявлення механізмів проведення діагностики конкурентоспроможності підприємницького потенціалу, встановлення критеріїв та методів оцінки.

Результати дослідження. В економічній літературі досі немає чіткого визначення підприємницького потенціалу підприємства. В перекладі з латини потенціал – можливість, потужність – корисна властивість, що виявляється тоді, коли об'єкт, потенціал якого є предметом досліджень (держава, галузь, підприємство, особа тощо), здійснює певну діяльність, спрямовану на досягнення встановлених цілей. Ряд учених так трактують значення терміну «потенціал». Потенціал – це наявні засоби, запаси та джерела, що можуть бути використані для досягнення певної мети, розв'язання певного завдання, а також можливості окремої особи, суспільства та держави в певній галузі [1], ... сукупність засобів та можливостей в якій-небудь галузі [2], ...наявність у будь-кого або будь-чого (окремої людини, громади, підприємства, галузі, держави) виявлених та невиявлених можливостей або здатності діяти у відповідних сферах [4].

Виходячи з зазначених означень вважаємо, що підприємницький потенціал є узагальнюючою інтегральною характеристикою наявних ресурсів та можливостей і функціональних здібностей суспільства в економіці. До характерних рис підприємницького потенціалу підприємства належать: реалізовані і нереалізовані реальні можливості підприємства щодо обраної сфери економічної діяльності; задіяні і незадіяні до підприємницької діяльності ресурси і резерви підприємства; здатність персоналу використовувати всі наявні можливості, ресурси та резерви належним чином із метою одержання максимального прибутку; форма власності та адекватно їй організаційна структура підприємства.

Доцільно розглядати підприємницький потенціал підприємства як сукупність ресурсів (трудових, матеріальних, технічних, фінансових, інноваційних і т.п.), навичок та можливостей керівників, спеціалістів та інших категорій персоналу, щодо виробу товарів, здійснення послуг (робіт), отримання максимального доходу (прибутку), забезпечення ефективного функціонування та сталого розвитку підприємства.

При діагностиці конкурентоспроможності підприємницького потенціалу можна використати модель комплексної оцінки [3] на основі обраних параметрів. Групування параметрів спирається на аналіз широкого комплексу

проблем технічного, економічного і соціального характерів, в результаті чого виявляються змінні, що забезпечують конкурентоспроможність. Вихідною точкою такого аналізу є визначення переліку технічних та економічних чинників конкурентоспроможності, які трактуються як сукупність критеріїв кількісної оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства.

Перелік конкурентних переваг визначається за допомогою їх детальної класифікації. Чітке розкриття змісту кожної окремої переваги сприяє їхньому кращому розумінню у контексті забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Внутрішні конкурентні переваги, що визначають ринкові позиції господарюючого суб'єкту, групуються за найбільш вагомими аспектами: конкурентоспроможність продукції; фінансовий стан підприємства; ефективність маркетингової діяльності; рентабельність продаж; імідж підприємства; ефективність менеджменту.

Оцінка конкурентоспроможності товару проводиться шляхом співставлення параметрів продукції, що аналізується з параметрами бази порівняння. При цьому можуть використовуватися диференціальний, комплексний та змішаний методи оцінки.

Диференціальний метод заснований на використанні і зіставленні одиничних параметрів якості продукту, що аналізується і бази порівняння шляхом побудови для кожного з них відповідного параметричного індексу (I_i):

$$I_{G_i} = \frac{G_i}{G_i^E}, \quad (1)$$

де $i = 1, \dots, n$ – споживчий параметр;

G_i – значення i -го споживчого параметру оцінюваного товару;

G_i^E – значення i -го споживчого параметру оцінюваного товару-еталону.

Комплексний метод застосовується у випадку, якщо для характеристики товару використовується сукупність параметрів, що описують яку-небудь властивість. Тоді параметричний індекс (I_i) розраховується з врахуванням питомої ваги окремих складових:

$$I_i = \sum_{j=1}^m I_{ij} \cdot a_{ij}. \quad (2)$$

При цьому

$$I_{ij} = \frac{q_{ij}}{q_{ij}^E},$$

де $j = 1, \dots, m$ – характеристики a -го показника якості; I_j – значення j -ї характеристики i -го показника якості оцінюваного товару та товару-еталону; a_{ij} – ваговий коефіцієнт j -ї характеристики в a -му показнику якості.

При змішаному методі оцінки конкурентоспроможності товару використовується частина параметрів, розрахована диференціальним.

З урахуванням асортименту вироблених товарів комплексний показник конкурентоспроможності продукції підприємства (КПт) можна розрахувати так:

$$K\Pi_T = \sum_{k=1}^n I_{ek} \times g_k, \quad (3)$$

де $k = 1, \dots, n$ – кількість найменувань товарів в номенклатурі продукції; g_k – частка k -го найменування в номенклатурі продукції.

Оцінюючи фінансовий стан підприємства, визначають інтегральний показник ефективності використання ресурсів та показник стабільності організації. В якості показника ефективності функціонування організації застосовують показники рентабельності продажів, капіталу, активів, продукції, а також продуктивності роботи, оборотності капіталів, ліквідності. Інтегральний показник ефективності використання ресурсів (I_e) підприємства за аналізований період:

$$I_e = \alpha_1 \cdot K_{T.P.} + \alpha_2 \cdot K_{осн} + \alpha_3 \cdot K_{об}, \quad (4)$$

де $\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ – вагомість відповідних видів ресурсів у собівартості продукції.

Визначають на підставі структури собівартості;

$K_{T.P.}$ – коефіцієнт використання трудових ресурсів; $K_{осн}$ – коефіцієнт використання основного капіталу; α – коефіцієнт використання оборотного капіталу [6].

Ефективність менеджменту проявляється в досягненні організацією конкретних цілей. Забезпечення поставлених цілей здійснюється на підставі ефективності роботи персоналу. Конкурентоспроможність конкретної категорії персоналу оцінюють за формулою:

$$K_n = \sum \sum (\alpha_j \beta_{ij}) / 5n \rightarrow 1,0, \quad (5)$$

де K_n – рівень конкурентоспроможності конкретної категорії персоналу; i від 1, 2 ..., n – кількість експертів; j – від 1, 2 ... 7 – кількість оцінюваних якостей персоналу; α – вагомість j -ї якості персоналу.

Рентабельність операційної діяльності (R_{III}) можна розрахувати за формулою:

$$R_{III} = \frac{\Pi}{CB + AB + BЗ}, \quad (6)$$

де R_{III} – прибуток від операційної діяльності;

C – собівартість реалізованої продукції;

AB – адміністративні витрати;

$BЗ$ – витрати на збут.

Висновки. Діагностика конкурентоспроможності підприємницького потенціалу здійснюється на базі оцінки конкурентоспроможності продукції, фінансового стану підприємства, ефективності маркетингової діяльності підприємства, рентабельності операційної діяльності, іміджу підприємства та ефективності персоналу. Розглянута методика є лише одним з напрямків здійснення діагностики конкурентоспроможності підприємницького потенціалу підприємства, що дає підстави для подальшого дослідження даного питання.

Перелік посилань

1. Лопатин В.А, Лопатина Л.Е. Русский толковый словарь / Изд. 7-е, испр. и доп. – М.: Рус. яз., 2001. – 882 с. – С. 518.
2. Хомяков В.І. Потенціал і розвиток підприємства / В.І. Хомяков, В.М. Белінська, О.В. Федоренко – Черкаси: ЧДТУ, 2009. – С 11.
3. Фатхутдинов Р. А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. – М.: ИНФРА – М, 2000. – 351 с.
4. Должанський І.З., Загорна Т.О. Конкурентоспроможність підприємства: Навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2006. – 384 с.
5. Портер М.Э. Конкуренция / Пер. с англ. – М: Вильямс, 2005. – 608 с.
6. Сумець О.М., Сомова О.Є., Пеліхов Є.Ф. Оцінка конкурентоспроможності сучасного промислового підприємства: Навч.–практ. посібник. – К.: Професіонал, 2007. – 208 с.

Круш П.В.

к.э.н., профессор ФММ НТУУ «КПИ»

Мезенцева О.А.

ассистент НТУУ «КПИ»

ДИАГНОСТИКА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОГО ПОТЕНЦИАЛА

Рассмотрены критерии и методы оценки конкурентоспособности предпринимательского потенциала в процессе проведения диагностического анализа. Определена оценочная база конкурентоспособности, финансового состояния предприятия, эффективности управления.

Ключевые слова: диагностика, предпринимательский потенциал, методы оценки конкурентоспособности предпринимательского потенциала.

Crush P.V.

candidate of economic sciences, professor NTUU «KPI»

Mezentseva O.A.

assistance lecturer FMM NTUU «KPI»

DIAGNOSTIC POTENTIAL BUSINESS COMPETITIVENESS

The criteria and methods for evaluating the competitiveness of business potential in the process of diagnostic analysis. Determined the outer base of competitiveness, the financial condition of the company, management efficiency.

Keywords: diagnosis, entrepreneurial potential, methods for evaluating the competitiveness of business potential.
